

Nowy Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Wtorek, dnia 21 grudnia 1915 r.

Redakcja i administracja „Nowego Kurjera Łódzkiego” mieści się przy ul. Zachodniej № 37.

Interesowani do redakcji, zgłaszać się mogą od 11 pół do 3 po poł. i od 6 do 7 wiecz.

Administracja otwarta od 8 rano do 7 wiecz.

Adres telegraficzny „Łódź-Kurjer”.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca, za artykuły z góry ceną nieoznaczone, honorarjów administracja wypłacać nie będzie.

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie 12 msk., półrocznie 6 msk., miesięcznie 1 msk.

Za odnośnienie do domu lub przesyłką pocztową dolicza się 40 fen. miesięcznie.

Za przesyłkę zagranicę dolicza się 1 markę miesięcznie.

Zmiana adresu 40 fen.

Telefon Nr. 253.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 1 msk. za wiersz lub jego miejsce, następane 1 msk., nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwykłe 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wiersz. Ogłoszenia za miejscowe: I-sza strona 1 msk., reklamy po 40 fen., zwykłe 24 fen. za wiersz lub jego miejsce w tekście 1.50 msk.

Wojna

a czynniki ekonomiczne.

Nie trzeba być bezwzględny w zwolennikiem materialistycznego pojmowania dziejów. Nie trzeba wyłączać idei, jako samodzielnego momentu, z rozwoju społecznego, aby uznać, że cała długa historia wojen ludzkości miała za sprężynę i tło walkę o interesy gospodarcze. Pierwsze wojny — to walki hord i plemion o nowe obszary łąk i pastwisk. Naczelnik hordy i jego otoczenie rozstrzyga o tej walce pod wpływem budzącej się świadomości, że hordzie brak pożywienia, lub że wzmogły się jej apetyty. U nowoczesnych ludów ucywilizowanych wojnę wywołuje dyplomacja, która, odmierzywszy potrzeby, lub tendencje gospodarcze swoich ludów, decyduje, że już nie rozwiąże tych zagadnień pokojem i polityczną emulacją. Między temi dwoma etapami istnieje oczywiście cała skala przejść, cała długa linia rozwoju dziejowego z przemianami ustrojów społeczno-ekonomicznych. — Od hordy do nowoczesnego państwa prowadzi wielowiekowa ewolucja kulturalna, lecz podłożem interesu gospodarczego nie przestaje być duchowym refleksom „walki o paszę”. Gdy w Rzymie rozwija się tendencja hegemonji państwowej, z całą mocą występuje już walka o władzę gospodarczą. Przybiera ona typowy wyraz w Cezaryzmie.

Cezaryzm jest zdobywczością, która podporządkowuje wszystko pod naczelną kierunek rozkazodawczy, która powoli pochłania wszelkie funkcje życia państwowo-gospodarczego i pod tem hasłem czyni podboje. Przejawia się to w długiej walce o panowanie nad miastem, nad miastami, nad prowincjami i republikami, nad całym światem wreszcie. Walka ta toczy się na zewnątrz i na wewnątrz, na wschód i na zachód. — Pochłanianie ona prawa obywatela rzymskiego, ujarzmania niewolnictwa, niweczy klasy. Hegemonia panowania jest powszechna; jest też początkiem najszlachetniejszej ekspansji gospodarczej na ełbrzymiem terytorium rzymskiego cesaryzmu. Ale brak jej więzi administracyjnej i to stopniowo powala cały ten kolos. W zdobywczej dążności istnieje już zaródź upadku. Cel znalazł się w rozterce z formami życia. Rzym zamiera wraz z rozpadem i niedokształceniem form gospodarczych. — Cezaryzm nie zabezpieczył sobie trwałych ustrojów ekonomicznych, takkolwiek był już załamkiem współczesnego imperjalizmu. Istniały szczyty, brakło fundamentów.

Sredniowiecze musi budować od podstaw — z nocy, chaosu wytania się nowa walka, nowy najazd bez końca. Walka dzika o pola paszy, o kraje i państwa. Na podstawach tego chaosu nadziera się najpierw przez podświadome instynkty, a potem przez świadome dążenia — następnie feudalizm gospodarczy

z pedantstwem i niewolą, wreszcie gospodarstwo patrymonialne, opieka nad rzemiosłami, cechy, gildje handlowe i t. p. Regulatorem życia państwowego jest zdobywczość, motywem walk — interes gospodarczy, podłożem walk — tworzenie się nowego ustroju ekonomicznego.

Musimy pominąć dalsze etapy tego rozwoju. Zaznaczymy tylko, że zdobywcze wojny Napoleona były czemś pośrednim między rzymskim cezaryzmem a imperjalizmem w nowoczesnym znaczeniu. Brakło im więzi kapitalistycznej jako mocnego fundamentu, utrwalającego zwycięstwo. Ale już w przejściowej formie państwa Ludwika XIV z jego systemem merkantylnym, jako pierwowzorem, który na gruzach republiki pomiekał odbudowywał Napoleon, istniał związek nowej organizacji gospodarczej.

Dopiero jednak w drugiej połowie XIX w. państwo spaja się w całość z nowym, doskonalącym się ustrojem kapitalizmu. Odbywa się wówczas zwycięski pochód wywłaszczonej techniki, potężnego rozpętania się sił produkcyjnych. Świat łączy się kolejami żelaznymi, żegluga parowa, telegrafami, telefonami. A cała produkcja wspiera się na wielkich siłach mechanizmu, w które człowiek zaklął swój rozum, doświadczenia swej nauki — tajemnice, wydarte prawom przyrodę.

Były to sily tak gigantyczne, że państwo musiało sprzedać z niemi swój byt i rozwój. Ludzkość sądziła zrazu, iż to zbliża ją do pokojowego współżycia narodów, że kulturalna ewolucja ludów zastąpi walkę. Łudzone się. Stosunki polityczne zaczęły się uktadać według reguł wyścigu o zdobycze gospodarcze, lecz wzmożone teraz rozbieżności interesów zaostrzyły tylko walkę polityczną. Państwo, chcąc utrzymać władzę nad ludami, musiało przedewszystkiem objąć władzę nad nowymi formami gospodarczości. Wojny od drugiej połowy XIX wieku wybuchają prawie zawsze w postaci przesilenia w siceramie się potęg gospodarczości kapitalistycznej.

W. Brytania wydziała Transvaalowi jego obszary eksploatacji gospodarczej, a głównie kopalnie złota. Ameryka wydziała Hiszpanji przemysłową Kubę. Po tej samej linii rozwija się polityka zdobywca Kolonji. Ekspansja Rosji dąży do panowania nad światem przez zabór coraz nowych terytoriów, przydatnych do ekspansywnej gospodarki.

Zaborczość Rosji ma jednak swe prawa odrębne od innych form ekspansji europejskiej. Carat nie dorósł jeszcze w pełni do form nowoczesnych ustrojów ekonomicznych. Nie umie gospodarować intensywnie ani w rolnictwie ani w przemyśle. Gospodaruje rabunkowo. Stąd instynkt zdobywcy terytoriów jest w nim mocniejszy, niż w jakiegokolwiek innym państwie. Stąd wciąga on inne państwa do wojny przez to pemieszanie ścierających się ze sobą w Europie

odmiennych kształtów gospodarczych zachodu i wschodu.

Wilhelm Liebknecht, pisząc o wojnie rosyjsko-tureckiej w roku 1877—78, taką dosadną, lecz trafną uczynił uwagę:

„Rosja jest to najbrutalniejsze państwo rabunkowe, jakie zna historia. Te najbardziej rozbójnicze, najgroźniejsze i najpodstępniejsze z państw zdobywczych ma władzę wtrącania świata z jednej paniki w drugą, po zbawianiu handlu i przemysłu nie zbędne go spokoju i wytwarzania powikłań, z których w każdej chwili może wybuchnąć wojna wszechświatowa”.

Te wszystkie tendencje spotęgowały się i spiętrzyły w wojnie obecnej. Jest to wojna imperjalistyczna — wojna o szeroką ekspansję władzy gospodarczej. T. zw. imperjalizm nie zawsze dąży do bezpośrednich zdobyczy terytorjalnych. Tak swój imperjalizm pojmuje jednak Rosja, która nie wzbliła się po nad formy despotycznego cezaryzmu. Lecz imperjalistyczne tendencje innych mocarstw szukają przedewszystkiem ujścia dla ekspansji swej wydoskonalonej gospodarki kapitalistycznej, do opanowywania przez władzę ekonomiczną nowych przestrzeni, sięgając tam ze zbytem swojej produkcji, ze swą wydoskonaloną wymianą handlową i z inwestycją swoich kapitałów.

St. A. Kempner.

Wokół wojny.

Protest Grecji.

Biuro Reutersa dowiaduje się, że rząd grecki zaprotestował u mocarstw czwórporozumienia przeciw utwierdzeniu Salonik przez wojska sprzymierzonych.

Czwórporozumienie nie dowierza Grecji.

Korespondent „Corriere della Sera” Francaroli donosi z Salonik, że czwórporozumienie wciąż jeszcze okazuje nieufność względem Grecji. Grecy czynią tak samo, jak przedtem, wszystko, co mogą, aby pokrzyżować lub utrudnić wszystkie plany i akcje czwórporozumienia. W Salonikach lądują Anglicy bezustannie wojsko wraz z artylerją ciężkiego kalibru.

Według doniesień tego samego pisma przybywa również do Rzymu bardzo dużo oficerów angielskich, znajdujących się w drodze do cieszyny dardanejskiej lub do Salonik. — Wszystkie kawiarnie, restauracje i hotele są przepełnione Anglikami.

Nowe posiłki do Salonik.

„Nieuwe Courant” donosi z Salonik, że koalicja oczekuje przybycia 10,000 żołnierzy indyjskich. Przybyła wielka liczba zwierząt pociągowych.

Okolice miasta są fortyfikowane.

Na wyspie Mytilene Anglicy budują koszary na 40,000 ludzi.

Włoska ekspedycja w Albanji.

Z paryskich źródeł donoszą, iż wojska włoskie, które wylądowały w Walonie, w sile około 30,000 ludzi, wysłane zostały w głąb Albanji. W oczekiwaniu dalszych posiłków zadanie korpusu włoskiego w Albanji narazie polega na stworzeniu podstawy operacyjnej dla zbiegłych do Czarnogórze i Albanji serbów, zaopatrzeniu w żywność wojsk serbskich oraz serbskiej ludności cywilnej, przygotowaniu dróg dla przeprowadzenia następnie ofensywy, oraz przeszkodzenia powstaniu plemion albańskich.

Przewiezienie skarbu serbskiego do Paryża.

„Corriere della Sera” dowiaduje się z Ventimigliji, że z Salonik przewieziono do Marsylii serbski skarb rządowy w sumie 18 milionów franków. Skarb przewieziono następnie do Paryża i zdeponowano go w Banku Serbsko-francuskim.

Odpowiedzialność literacka.

Jedną z zasad najbardziej lojalnych i sprawiedliwych jakie przyjęły wszystkie współczesne prawodawstwa jest to zasada odpowiedzialności.

Rządzący u nas prawo cywilne powiada, że wszelki czyn ludzki, który wyrządza szkodę bliźniemu, obowiązuje sprawcę do naprawy tej szkody. Jest to zasada ogólna, podstawa sprawiedliwości. Ale prawodawca ze względów praktycznych ograniczył i wyjął znaczenie tej zasady odpowiedzialności. Mówi on w szeregu artykułów, że jest się odpowiedzialnym nie tylko za swe czyny, lecz nieraz i za bezczynność oraz nierozwagę, że jest się odpowiedzialnym za czyny ludzi pozostających pod naszą opieką, — za czyny swych zwierząt oraz, że właściciel nieruchomości odpowiedzialny jest w niektórych wypadkach za szkodę, wyrządzoną przez jego nieruchomości.

Ale tutaj prawodawca zatrzymuje wyszczególnianie zastosowania zasady odpowiedzialności.

A jednak, są przecież w dziedzinie tej kwestie, nie ujęte przez kodeks — mianowicie odpowiedzialność moralna za skutki (szkodę) wyrządzone przez dzieła intelektualne jako to przez literaturę, malarstwo i t. d. Jedyńy wypadek wpływu moralnego literatury lub malarstwa jest przewidziany przez prawodawcę, jest to zabronienie utworów pornograficznych, anti-państwowych, oraz ant-religijnych (i to też nie we wszystkich państwach).

Widzimy więc, że całego szeregu aktów artystycznych kodeks nie przewiduje i przewidzieć nie może z powodu niedostatecznego określenia pojęcia: Trzeba jednak zastanowić

de czy niema poza tym innego punktu wyjścia.

Otóż jest jeden, poważny: krytyka i samokontrola. Z tego punktu widzenia za dzieło literackie jest się tak samo moralnie odpowiedzialnym, jak za czyn fizyczny. Więc nprz. za rozpowszechnianie broszur, osłabiających energję życiową, czyż nie należy równie karać, jak za uderzenia i rany? (art. 1.477 k. karn. rosyjsk. kara do 6 lat więzienia). Często nawet dzieło literackie jest w skutkach poważniejsze od czynu fizycznego. Prawo rosyjskie nprz. mówi, że kto się przyczyni do czyjegós samobójstwa, podlega karze za współudział w zabójstwie; mimo to p. Arcybaszew nie był karany za swą trzytomową apoteozę samobójstwa, p. t. „U kresu...“ aczkolwiek dzieło jego przyczyniło się nie do jednego, lecz setek samobójstw.

Widzimy więc, że odpowiedzialność moralną trzeba powiększyć, a samokontrola winna polegać na głębokim zastanowieniu, jaki skutek przyniesie dzieło, wydane lub odczytane.

Jeżeli zaś niektóre jednostki posiadają zbyt słaby probierz moralny i społeczny lub zgola pozbawione są kryterjum etycznego (zanik poczucia moralności), to takich szkodników społecznych zwalczać należy środkami, wprawdzie nie prewencyjnym, ale również skutecznym: krytyką.

Krytyka więc winna stanąć na punkcie widzenia bezwzględny, poważny, edrząc do wszelkiej pobłażliwości. Gdy spotka ona twory literackie słabe lub balamucące, winna je zgubić i unicestwić.

Gdy organizm ludzki niema higieny, zaczyna cierpieć i operacja jest konieczna.

To samo z organizmem społecznym. Należy więc wyrwać chwasty w imię sprawiedliwości i dobra wszystkich, którym nieudolne lub złe dzieła literackie mogą przynieść wielką szkodę!

Krytyka, w ten sposób pojęta, może być dopełnieniem kodeksu, który nie przewiduje ani karze nieudolnych i szkodliwych czynów intelektualnych w dziedzinie literatury.

Zygm. Lewartowicz.

Rada miejska.

Wczoraj o godz. 5 po poł. w sali obrad magistratu odbyło się posiedzenie Rady miejskiej. Przewodniczył obradom prezes Rady p. Triebe, w obecności nadburmistrza Schoppena.

Pierwszy punkt porządku dziennego w sprawie założenia parkanu okalającego cmentarz poległych rosyjskich żołnierzy „Brania Mogilę“, zatwierdzono przyznaniem na ten cel sumy 3,553 rb. 40 kop.

Następnie przyznane gminie baptyistów w mieście Łodzi pożyczkę w wysokości rb. 2.000.

W sprawie pozwolenia uchwały o zwolnienie Gazowni miejskich od opłaty czynszu dzierżawnego za 2-gie półrocze, od dnia 14 października 1914 r. do 14 kwietnia 1915 r. wyniki nader ożywione debaty, w których brali udział p.p. Pinkus, Suligowski i dyr. Kaufman. Podniesiono kwestję podwyższenia przez gazownię ceny gazu o 10 proc., na co p. Suligowski wyjaśnił, iż gazownia miała prawo, ponieważ w kontrakcie posiada odnośne zastrzeżenie podniesienia ceny gazu w wypadku podwyższenia cen na surowiec, a ceny na węgiel i inne artykuły do wytwarzania gazu potrzebne podniosły się w cenie do 47 proc.

P. Suligowski przyznaje słuszność żądaniu gazowni, tembardziej, iż gazownia dobrowolnie ofiarowała fundusz 526 tysięcy rb. na budowę szpitala miejskiego. P. Kaufman zakwestjonował dobrą wolę konsorcjum gazowni przy udzieleniu powyższej „dobrowolnej“ ofiary, wskutek czego p. Suligowski zaznajomił zebranych z historją powstania tego legatu. Zebrani postanowili sprawę gazowni pozostawić do uznania magistrata.

Następnie dr. Trenkner referował projekt przyznania jednorazowej zapomogi fundacji dobroczynnej im. małż. Konstادتów, w wysokości 15

tysięcy rubli. Miasto skorzystało z gotowego już gmachu szpitala fundacji Konstادتów w Radogoszczu umieszczając tam szpital dla chorych tyfusowych. Ponieważ fundusze wykonawców testamentu b. p. Konstادتów, powstałe z oprocentowania miljonowego zapisu, już się wyczerpały, a wewnętrzne urządzenie nie jest jeszcze w tym szpitalu kompletnie gotowe, przeto referent projektuje przyznać komitetowi budowy szpitala zapomogę, już należną, choćby jako komorne z gmachów, w stosunku 2 tys. rb. miesięcznie.

Po przemówieniu dyr. Kaufmana i inż. Koźmińskiego przeciw projektowi, ze względu na brak fundusów, p. Pinkus stanął w obronie projektu, który poddano pod głosowanie. Wynikiem było przyznanie szpitalowi subsydjum 15 tys. rb.

Następnie przystąpiono do obrad nad przyznaniem pracownikom zarządu miejskiego dodatku drożyznianego do pensji.

Jak głosił referat, sprawę powyższą rozważała komisja, składająca się z pp. Sannego, inż. Koźmińskiego, Kamińskiego i Brimkenhoffa, podług projektu Delegacji finansowej. Wypracowana przez komisję norma dodatku drożyznianego wynosi jednorazowo dla pobierających do 200 rb. mies. 75 marek, do 150 rb. — 50 marek, do 100 rb. — 40 mk., woznym po 20 mk., ogólna suma dodatku ma wynosić 7160 mk.

Następnie podniesiono sprawę różnicy kursu marki, wobec czego urzędnicy, pobierający pensje w rublach w dawniejszym stosunku 1 rb. — 2 marki, faktycznie tracą na podniesieniu waluty około 33 proc. Ponieważ przyznanie całej 33 proc. podwyżki pensji dałoby w rezultacie zbyt poważną pozycję rozchodu przeto p. Sanne jest zdania aby przy ebliznaniu stosunku rubla do marki podług obecnego kursu obniżyć o 15 proc. pensje, co w rezultacie da jeszcze około 15 proc. podwyżki. — P. Brimkenhoff projektuje urzędnikom, pobierającym do 200 rb. pensji, przyznanie dodatku drożyznianego w wysokości całkowitej jednomiesięcznej pensji.

W końcu Rada miejska zgodziła się na projekt komisji, pod warunkiem, że sprawa ta będzie jeszcze dodatkowo rozważana na posiedzeniu magistratu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego zgłoszono nagły wniosek magistratu w sprawie zakupu nieruchomości na placu Tow. „Sanitas“ przy ul. Towarowej. Zgodnie z postanowieniem Delegacji budowlanej magistratu z dnia 15 grudnia r. b. Rada postanowiła zakupić powyższą nieruchomość za sumę 10 tysięcy rb, którą miasto zapłaci komisji likwidacyjnej Tow. „Sanitas“ w dniu 1 lipca 1919 roku. Do tego czasu miasto płaci od sumy tej 5 proc. czyli 500 rb. rocznie. Opłata czynszu na rzecz miasta przez Tow. „Sanitas“ z chwilą kupna nieruchomości przez miasto upada. Budynki na tej nieruchomości dzierżawione były dotychczas przez Komisję Kwaterunkową.

Następnie radny magistratu, p. Hoffman referował sprawozdanie z dotychczasowej działalności Delegacji zaprowiantowania miasta przy magistracie.

W lipcu roku bież. Delegacja objęła składy Sekcji żywnościowej b. Komitetu obywatelskiego, notabene prawie puste, gdyż Komitet wyprzedził wszystkie zapasy. Do sierpnia roku bież. członkowie Delegacji z p. Hoffmanem na czele załatwili sprawę zaopatrywania miasta w żywność. W tym celu członkowie Delegacji bawili w Berlinie i szeregu miejscowości w krajach neutralnych. Artykuły żywności Delegacja sprowadzała wyłącznie z krajów neutralnych, z Niemiec absolutnie żadnych artykułów żywności nie sprowadzano.

W ciągu 3 miesięcy, t. j. lipca, sierpnia i września Delegacja zaprowiantowania miasta sprzedała artykułów żywności za sumę 2 miliony 300 tysięcy rb.

Delegacja z zasady sprzedaje artykuły żywności tylko Stowarzyszeniom i kooperatywom, wychodząc z tego założenia iż w ten sposób do-

pomaga ludności biednej i robotniczej).

Pomimo stosowania kalkulacji najniższych cen, Delegacja sprzedaje artykuły żywności względnie drogo. Wpływają na to następujące okoliczności:

Po pierwsze wielkie koszty przewozowe, np. fracht z neutralnych państw wynosi zgorą 7 kop. od funta, oprócz opłaty cła i różnicy kursu. Miejscową walutę w bonach i rublach rosyjskich należy zmieniać na marki niemieckie, te zaś na korony i guldeny holenderskie, pozatem ceny artykułów żywności w samych krajach neutralnych bezustannie idą w górę.

W kwestji zwolnienia artykułów żywności, przeznaczonych dla Łodzi, od opłat cłowych Delegacja zaprowiantowania miasta poczyniła odnośne kroki przez łódzkie przydzium policji. Ogólny obrót Delegacji do dnia 1 grudnia roku bież. dosięgnął 12 milionów marek.—Delegacja obecnie posiada na składzie 20 wagonów soli, 50 wagonów cukru, 3 wagony masła, 3 wagony marmolady, 3 wagony zapatek, 1 wagon ryb, 1 wagon ryżu, pół wagonu herbaty, pół wagonu kawy, pół wagonu kakao i t. p., nadejść ma wkrótce 900 worków grochu, 10 wagonów ryżu i t. p.

Węgiel dotychczas zakupiono za sumę 820 tysięcy marek, przez przydzium policji, oraz odpowiednie quantum węgla z konsorcjum węglowego. Rozłożywszy ilość sprzedanego węgla na ludność miasta, wypada po 1 i pół marki na głowę, co nie stanowi zbyt wielkiego stosunku procentowego. Referent przyznaje, iż z powodów od Delegacji niezależnych kwestja zaopatrzenia ludności miasta w węgiel nie mogła być postawiona na wysokości zadania, obecnie stosunki te, z chwilą zaprowadzenia karty węglowej, uległy zmianie na lepsze i dają wyniki zadawalniające. Delegacja posiada również pewne ilości drzewa na składzie przy monopoliu, sprowadzone z lasów Kraszewskich, jednakże w nader niewystarczającej ilości.

Wydział sprzedaży węgla utworzył 12 miejsc detalicznej sprzedaży węgla dla ludności ubogiej, gdzie węgiel sprzedawany jest 2 razy tygodniowo, w cenie po 1 mk. za ćwiartkę. Na tych placach sprzedaje się tygodniowo do 100 wozów węgla.

Nafty Delegacja zakupiła w Rumunji 100 wagonów, z tej liczby nadeszło tylko 7 wagonów. Na skutek starań uzyskano przyrzeczenie władz o przystanie do Łodzi 93 wagonów nafty, której przybycia Delegacja oczekuje w dniach najbliższych. Rzecz prosta, iż nafta ta będzie sprzedawana po tanich cenach, prawdopodobnie podług dotychczasowej ceny 32 kop. za kwartę. Kartofli Delegacja sprzedała w roku bieżącym 180 wagonów. W ostatnim czasie w powiatach, wyznaczonych do zaopatrywania Łodzi w kartofle, zapasy zostały wyczerpane, tak iż regularna dostawa kartofli uległa przerwaniu. Wskutek tego Delegacja zaprowiantowania miasta poczyniła starania o naznaczenie przez władze odnośne innych powiatów dla zaopatrywania Łodzi w kartofle. W drodze do Łodzi znajduje się obecnie 10 wagonów, zakontraktowano zaś dostawę 100 wagonów. Cena kupna kartofli przez Delegację wynosi 4 marki, czyli blisko 3 rb., kartofle zaś sprzedawane są po 3 rb. 20 kop. za korzec.

Sprzedazę cukru z dniem 26 listopada uskuteczniła jest za kartą cukrową wskutek tego, że, gdy Delegacja przed wprowadzeniem karty sprzedała 12 wagonów cukru, to na zajutrz w całym mieście cukru nie można było dostać. Obecnie i pod tym względem Łódź postawiona jest lepiej od Warszawy.

W Łodzi Delegacja zaprowiantowania uznała za dogodniejsze mieć do czynienia z jednym tylko dostawcą mięsa, tak, iż obecnie cena mięsa nie przekracza 55 do 60 kop., zaś nigdy nie przewyższała 70 kop. za funt. Po przyjęciu powyższego sprawozdania p. Pinkus zwrócił się do p. nadburmistrza z prośbą o poczynienie starań, aby artykuły żywności, sprowadzane do Łodzi, zwalniane były od opłat celnych. Ponieważ posiedzenie wczorajsze jest ostatniem w roku bieżącym, przeto p. Triebe

odczytał sprawozdanie z dotychczasowych rezultatów pracy.

Na zakończenie p. nadburmistrz wyraził członkom Rady miejskiej życzenia wesółych świąt, oraz dalszej owocnej pracy dla dobra miasta. (K)

Kronika

— Z Kasy Poż.-Bezproc i z Biura pośrednictwa pracy.

Piszą nam z magistratu: W nr. 318 „Gazety Łódzkiej“ umieszczonym został artykuł, jakoby magistrat miasta Łodzi postanowił, aby Kasa Pożyczkowo-Bezprocentowa Delegacji N. P. B. udzielała pożyczek wszystkim emerytom. Powyższe nie jest zgodne z prawdą.

Delegacja N. P. B. uchwaliła jedynie, aby niezdolnym do pracy nau czycielom-emerytom z Łodzi od czasu do czasu, stosownie do ich potrzeby, udzielane zostały bezprocentowe pożyczki. Każdy z tych nauczycieli winien się zwrócić do Kasy pożyczkowo-bezprocentowych Delegacji N.P.B. która podania ich sprawdzi i o udzieleniu pożyczek decyduje.

Następnie ukazał się w nr. 318 „Gazety Łódzkiej“, z dnia 8 grudnia artykuł „Z biura pośrednictwa pracy“, który zawiera również błędy.

Jak wyraźnie zaznaczonem jest w odezwie naszej z dnia 29, 11, 15 zostanie wstrzymana stała zapomoga tylko tym zdrowym i zdolnym do pracy mężczyznom i ich rodzinom, którzy bez względu na nadarżającą się sposobność otrzymania pracy, u myśli nie pracy nie przyjmą.

Tylko te rodziny zdrowych i zdolnych do pracy mężczyzn będą nadal wspierane, które przedstawia zaświadczenia z biura pośrednictwa pracy, Spacerowa 3, iż praca na razie im udzieloną być nie może.

Nie chodzi tu o chorych i niezdolnych do pracy robotników. Robotnicy ci i rodziny ich będą jak i dotychczas nadal wspierani. Ci ostatni w biurze pośrednictwa pracy zgłaszać się nie potrzebują.

— (r) Nabożeństwo gwiazdkowe.

(Nadesłane) W dniu 22 grudnia r. b. o godzinie 5 i pół po południu w kaplicach przytułku starców i kalek (Dzielnia 52), odbędzie się nabożeństwo gwiazdkowe, dla pensjonarzy przytułku.

Komitet uprasza wszystkie osoby życzliwe, którym nie obojętne są sprawy instytucji, aby zechciały wziąć udział w zapowiadanej uroczystości.

— (k) Z Bazaru gwiazdkowego.

Bazar gwiazdkowy otwarty w pałacu Siemiensa przy ul. Piotrkowskiej 96 cieszy się ożywioną frekwencją. W ciągu 5-ciu dni zebrane około 2 tysięcy rubli, za co można będzie zaopatrzyć w trepki z gorą 1000 dzieci.

— (k) Z ochronki dziecięcej im. małż. Hertzów.

W ochronce dzieci fundacji Hertzów, rozdzielono pomiędzy dzieci materjały na ubrania. Oprócz tego dziewczynki otrzymały ciepłe zakieci.

— (k) Z tanich kuchni.

Na ostatniem posiedzeniu Komisji taniej kuchni przy ul. Brzezińskiej postanowiono otworzyć przy teźże kuchni tanią herbaciarnię, oraz zorganizować kursy językowe dla dzieci, otrzymujących z teźże kuchni obiady. Ponadto postanowiono zaopatrzyć w ubrania około 500 dzieci.

— (ko) Z Komisji badania studzien.

Komisja badania studzien przy Wydziale zdrowotności publicznej przy magistracie w czasie od 16 sierpnia do 10 grudnia zbadała 8,700 studzien. W tym czasie czynni są trzej inżynierzy i 21 techników.

— (d) Z gminy żydowskiej.

Na wczorajszem posiedzeniu gminy żydowskiej, między innymi, po-

Właściele lub zarządcy tychże zapasów winni są zameldowane przedmioty jako to: statki kuchenne, narzędzia gospodarcze wszelkiego rodzaju, jak np. kotły do gotowania i zaprawiania patelni, fermy do pieczenia mięs, kotły do prania, wanny do kąpiel (z wyjątkiem wanien cynkowych), piece i wszelkie inne przedmioty, o ile możności wolne od żelaza, w czasie od poniedziałku dnia 20-go grudnia aż do czwartku d. 23 grudnia, od godziny 8-12 rano aż do godziny 4-tej po południu w spichlerzu przy ul. Zachodniej № 70 siołcy.

Aby zapobiedz wielkiemu natłokowi, zaleca się usilnie skoniżowane przedmioty od pierwszego dnia zaraz, w większych ilościach dostarczać.

Urządzenia kąpielowe trzeba samemu demontować.

Następujące ceny płaci się za pół funt po sprawdzeniu wagi za pokwitowaniem w dniu po dostarczeniu przy kasie powiatowego wydziału gospodarczego (Kreiswirtschaftsausschuss) przy ulicy Benedykta № 2, w czasie od godziny 8 i pół rano aż do 4 po południu:

Za koprowinę	35 kop.	albo M — 58.
mosiądz	25 "	" — 44.
brąz	32 "	" — 53.
aluminium	55 "	" — 86.
nikiel	98 "	" — 163.
antymon	15 "	" — 24.
cynek	72 "	" — 122.
ołów	12 "	" — 20.
bielącą cynkową	10 "	" — 15.
biały metal	22 "	" — 35.
nowe srebro	32 "	" — 55.

Po tymże czasie jeszcze znalezione przed-

mioty metalowe bezwzględnie zostaną skonfiskowane a właściciele ich kara pieniężna w wysokości 8000 marek, a w razie niemożności zapłacenia za każde 10 marek jednym dniem aresztu. ukarani

Łódź dnia 20 grudnia 1915 r.

Cesarsko Niemiecki Prezydent Policji
v. Oppen.

Ofiary.

Zamiast cukierków na choinkę, składa działy szkolna wsi Czyżyminek na gwiazdkę dla dzieci z przytulku serot (Piotrkowska 234) rb. 3. oraz nauczycielka tejże szkoły na bezdomnych — Sosnowa 9 rb. 1.
Dla biednych dzieci, do rozporządzenia ks. prałata Tymienieckiego Halińska i Januszek Wo sey 1 rb.

Na ten sam cel i do dyspozycji tegoż ks. Tymienieckiego składa Z. S. 1 rb.

Warszaw. Akcyjny Tow.
Pożyczkowe na zastaw
ruchoomości

(LOMBARD AKCYJNY)

Oddział I Zachodnia 31 i
Oddział II Pasaż Woje-
ra II (Mikołajewka 23)
zawiadamiają, iż w p.ątek, dn.
24 grudnia r. b., biura będą
czynne tylko do godz. 12 w
południe. 4441—1

TEATR POLSKI Cegielniana 63.

W sobotę, dnia 25 grudnia 1915 roku
o 3 po poł., po cenach niższych

Kościuszkę pod Racławicami

obraz historyczno-ludowy w 7 obrazach, A. W. Lasoty.
O godz. 7 i pół wiecz.

Betleem Polskie
(JASEŁKA)

Luejana Rydla, przy współudziale 120 osób Chóru Tow.
Imienia Montuski.

W niedzielę, dn. 26 grudnia 1915 roku
o 3 po poł., po cenach niższych

Gwiazda Syberji

dramat narodowy w 4 aktach, I hr. Starzeńskiego.
O godz. 7 i pół wiecz.

MSCICIEL

dramat narodowy w 3 aktach, na tle wypadków 1863 r.
przez Juliusza Germana.

Bilety wcześniej do nabycia w Cukierni W-go
Gostomskiego, w dniu zaś widowisk w kasie teatru

W poniedziałek, d. 27 grudnia 1915 r.
o 3 po poł., po cenach niższych

Betleem Polskie
(JASEŁKA)

Luejana Rydla przy współudziale 120 osób Chóru Towarzy-
stwa Im. Montuski.

O godz. 7 i pół wiecz.

1) **Kościuszkę w Petersburgu**
dramat Adama Staszycy

2) **CAR JEDZIE** szt. w 1 akcie przez
- Gabr. Zapolską -

Teatr Scala

ulica Cegielniana № 18.
DYBECJA: :: DYBECJA:
J. Adler i H. Sierocki.

Dziś, we wtorek, dnia 21 grudnia o godz. 8 wiecz.
BENEFIS zarządzającego p. **KUPERMANA** odegrana będzie

Po raz pierwszy! **Die schöne Berta**

operetka w 3 aktach J. Adlera, ze współudcz. p. S. Goldsteina
Bilety nabywać można od godz. 11-ej z rana w kasie teatru.

PREZENT NA GWIAZDKĘ! Uwaga: Stałe ceny!

Wyprzedaj z fabrycznego składu 40 procent niżej c. z. oraz detalicznie i resztkami

Wełniane z jedwab. oraz flanelki, na bluskę od Rbl. 1,10 do Rbl. 2
Korecki i Satyny na suknie 2,10 " 5-
Zimowe towary na męsk. i damsk. Pałta z dobr. gatunk 7 " 15-
Bostony, Szewioty i różne towary na męsk i damsk. kostj. 8 " 16-
oraz żalobne i balowe towary a także na fartuchy i na getry

Cegielniana № 43, 4 dom od Piotr. w domu świeżo bud. w podwórzu

TORF

miejski suchy do sprzedania
detalicznie przy większych ilościach dostawą do domu

Kwity do nabycia w kantorach: ul. Zgierska № 22 i Sto-
dólniana № 10. 4106—12

UWAGA!

Na gwiazdkę! Na gwiazdkę!
wielki wybór towarów bawełnianych i półwełnianych po cenach umiarkowanych, Wolezańska ulica № 123 oficya II piętro. 3973—11

Akuszerka

z dyplomem Cesarskiej Aka-
demji medycznej w Piotrogro-
dzie praktykująca 20 lat, przyjmu-
je porody. Andrzeja 39, m. 10 od
12—5. 3453—0

Konsultant prawny

Wł. Rudziński
55. Piotrkowska 55.

Stasiek gdzie lecis?

Co znaczy gdzie? Lecę do sta-
rej firmy H. FORSTERA, Piotrk-
owska 45, po **KAMASZE**
nie słyszałeś o wielkiej WY-
PRZEDAŻY. Męskie kamasje
eleganckie rb 8 00. Damskie
butelki rb. 5,00, pantofle rb 4 50
jeżeli tak tanio i dobrze to le-
cimy razem. 4421—3

Ważne p.p. stolarzy

suche deski sosnowe i dębo-
we od 3/4, 1, 1, 2, 3 i 4 cale gru-
bości, sprzedam tanio zaraz.
Wolezańska 161, u gospodarza.

Torf i Drzewo

sosnowe lub brzoźowe, rąbane i w szczapach
z dostawą do domów, polecają.

Jess, Kawecki i S-ka
Widzewska 75.

7-ki Zakład Naukowy z klasami wstępnymi Stanisławy Rajskiej

Mikołajewska № 37.
Zapis rocznic na trzecie pół-
roczcie od 29 grudnia, między 4
a 6 po poł. Egzaminu wstęp-
nego dla kl. 4 5 i 6 (w 7 miесе
niema) 5 stycznia dla klas
młodszych 7. Wydział Jacyny
nieobowiązkowy. 4442—2

Świeży transport czekoladek

Fruzińskiego, oraz pierni-
ki Wróblewskiego, nade-
szły. Piotrkowska 71. 4439-3

Ogłoszenia drobne!

ALALALAL! Oraz! Ma-
gazyń w dużym
wyborze z powodu zastawki sprze-
dane bardzo tanio. Magazyń mebli
Władysława Romiszowskiego
Piotrkowska Nr. 116, I piętro
4432—1

Maszyny do szycia
kupuje i sprzedaje
Lagiewnicka № 31 m. 8, Karzeński

Całkowite urządzenie zakładu foto-
graficznego do sprzedania tanio
było zaraz. Mickiewicza № 12, Rado-
guszcz do godziny 2 ej. 4416—1

rawiec damski z powodu krzyż-
su. szycie eleganckie kostjumy
od mk. 10, pałta od mk. 8, suknie od
mk. 2. Szycie karakulowe zakłady, fut-
ra i przerażam na najnowsze faso-
ny. Pracownia E. Rudzkiej, Piotr-
kowska № 17, parter. Nowe żurnale
nadeszły. 4321—1

parowniki do kartofli wyru-
bia G. O. Kühn, Łódź, Zgierska 56
do 20 kop. Kaszę perlową i 35 kop.
mąkę można dostać przy Seccji
Robotników i Rzemieślników. Sto-
dólniana 10. 4444—1

Skradziono dowód № 122514 od-
działu I łódzkiego Warszawskie-
go Akcyjnego Towarzystwa Pożycz-
kowego Zachodnia № 31. 4448—1

Skradziono 2 paszporty, rosyjski
i niemiecki. Rosyjski wydany w
pow. łódzkiego, sub. piotrkowskiej
na imię Wilhelm Kanerta i nie-
miecki wydany w Łodzi, na ta-
samo nazwisko. 4445—1

z powodu nadejścia swię-
tych magazyn mój przy ulicy Naw-
rot № 37, zapatrzyłem w bogaty
wybór mebli, które polecam w p. p.
cenach umiarkowanych. Z poważa-
niem F. Miszewska 4231—6

Przed potrzebny fotograf. Rzgów-
ska 10 34 4434—1

Wojewódzka karta odpasportu, w
Łodzi, przy ulicy Zachodniej, na
im. Karłowicza, przydział. 4447—1

Agencja paszport niemiecki, w
Łodzi, przy ulicy Jana
Gocysa 4447—3

Agencja cz. s. s. dowodu 1915 od-
działu I Łódzkiego Warszaw-
skiego Akc. Tow. Pożyczkowego. Za-
chodnia № 31. 4447—1

JOZEF WOLSKI

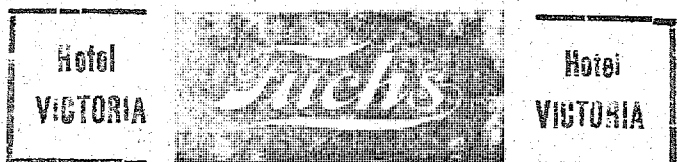
ULICA PIOTRKOWSKA № 3,

poleca na nadechodzące święta: Wina, Koniaki i Likieri kra-
jowe i zagraniczne.

Kawior Astrachański i Amarski, Pierniki, Wedla, Wróblew-
skiego i Anczewskiego.

Bakalje, orzechy, owoce suszone i świeże w wielkim wyborze.
Ceny przystępne. Ceny przystępne.

Czekolada - Kakao - Cukierki

N.B. Na czas przedświąteczny
oryginalne Pierniki Litewskie oraz
Wróblewskiego.